

պապագաւան եղբարք՝ զի միշտ կարող են Հայ մնալ եւ Հայ ապրիլ ընդ ծոցով պապականութեան, եւ ի՞նչ կկարծեն, երբ Հայութեամբ կսիրեն պարծենալ՝ իւրեանց եւ մեր ամենուն Հայկազուն նախնիք՝ հաւիտեան զինելու համար հոգւոյ իրենց զինուած են, եւ ինչո՞ւ Համար սուրեմն ինքեանք եւ նոյն իսկ հռովմէագաւան եկեղեցին Հայաստանեայց եկեղեցւոյ սուրբ Հայրերէն եւ Հայրապետներէն բաւական անձինքը կաօնեն։ Չէ՞ որ այսպէսով ինքնին մի հակասական եւ բոլորովին մոլորեալ մի ճանապարհի վերայ կանգնած են թէ հռովմէագաւան եկեղեցին եւ թէ հռովմէագաւան մեր եղբարք։

Այս խնդրոյ համար հետագայ թերթերում աւելի ընդարձակ կ'անհետիմք։

Ի Ս. ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԳԷ.

Ի Ս. Պետերսբուրգ հրատարակեալ Հիւսիսային համբարան (Սէվերնյ Վէսթնիք) անուն ռուսերէն լրագրոյ Խմբագրութիւն՝ Մ. Օ. Ք. ստորագրեալ մի անձէն ի նպատակագրեւանդցի Հայոց Ժողովուրդի ռուսերէն նուէր ստանալով՝ յանուն Վեհ. Հայրապետի յղած էր, որոյ համար յատուկ շնորհակալութիւն կ'այայնեմք։

Բազմափնջող եւ սրտաճմլիկ մի տեսարանի առթիւ՝ կարեկից Ռուսներէն՝ Լեհացիներէն՝ Վրացիներէն՝ Օսմանցիներէն՝ Պարսիկներէն եւ տեղեկան թուրքերէն ու Քիւրտներէն ի կարեկցութիւն եւ ի նպատակ թշուառացեալ Հայոց ցոյց արուած մարդասիրութեան եւ ջանից

համար մեր զգացած ուրախութիւն եւ մխիթարութիւնը չեմք կարող ծածկել։

Հետագայ հաշիւը Ամսագրոյս միջոցաւ հրատարակել խնդրուած է։

ՀԱՅԻ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ

ՄԱՐԿԱՆԻՍԻԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՐՆ

ՆՈՐ ՆԱԽԻՋԵՆԻԱՆԻ ՎԱՍՆ 1877 ՈՒՄ

Հոգարարծուաց Խորհրդարանն Մարդասիրական Ընկերութեան իւր կանոնադրութեան Ժեյ յօդուածոյն համաձայն, պատիւ ունի առաջի առնել այսօր դերյարդոյ անդամոց ընդհանուր ժողովոյս անցեալ 1876 աթի տարեկան հաշիւը, որոյ մէջ բացայայտ կտեսնուին, որպէս Ընկերութեան, նոյնպէս եւ իւր տեսչութեան ներքոյ դրուած ձառնկաւորաց դպրոցի եկամուտն ու ծախսը, եւս եւ Ընկերութեան առ մին Յունիարի 1877 տարւոյս ունեցած կարողութիւնը։

Իսկ ամենայն մտից եւ ծախուց պատկերը ներկայացնելէ առաջ, Խորհրդարանս Հոգարարծուաց հարկ կհամարի՝ ցաւօր սրտի յիշատակել աստանօր թէ 1876 ամին ամենաճշտաւ տարին եղաւ Ընկերութեանս համար՝ իւր դոյութեան տամնամեայ ընթացքին մէջ՝ որ մեծ ծախսողութեան ու վնասուց հանդիպեցաւ։ Բայց այնու ամենայնիւ, փառք ամենախարողին Աստուծոյ, որ այդ տարաբաղդութեամբ Ընկերութիւնս կարծես, նոր ոյժ ու զօրութիւն ստացաւ Հոգարարծուաց ու դերյարդոյ անդամոց ջերմեանդութիւնն ու սէրը աւելացնելով առ Ընկերութիւնս եւ յայտնի ապացոյց տալով՝ որ չպիտի մեռնի Աստուածամանոյ եւ ազգին օգտակար ձեռնարկութիւնը, այլ օր քստ օրէ ամրանալով սէտք է շարունակէ իւր գործունէութիւնը՝ առանց թուանալու յօգուտ ազգի ազրատիկ զաւակաց եւ եկեղեցւոյ։

Այս րանի մի խօսքերով ն, կարծիք չկայ, որ զուշակեց ժողովը Խորհրդարանիս ասելիքը, որ է Ընկերութեանս զանազան հաշիւներս Աւանակաւոր քստ ամենայնի աւանակնիս անձնապատկարութիւնը, որով Ընկերութեանս հատուցած նշանաւոր վնասն իզաւ հետեւեալ կերպով

Անցեալ 1876 թուին նոր հոգաբարձուաց ընտրութեամբ կազմուեցաւ նոր Հոգաբարձական Խորհրդարան, որոյ մէջ ընտրուած էր հանգուցեալը՝ Հոգաբարձուր տեսնելով, անմամբ նորա աշխատութիւնն ու հատարմութիւնը նաեւ Գանձապահութեան մէջ, որ երկու տարի Թոգէն կատարած էր ամենայն ջերմեռանդութեամբ, որպէս յայտնի է եւ Ձեզ, կրկին հաստատած էին նորան այդ (վերջին) պաշտօնին մէջ, նորա մօտ թողնելով ըստ նախնի աւանգութեան Ընկերութեանս գրամական գոյրը, ըստ ամենայնի վրտահ լինելով նորա վերոյ ի փորձոյ: Բայց ընտրութենէն հազիւ թէ մի ամիս անցած՝ մեռաւ զժրագութեամբ Խաչերես Արամախանը, որով Խորհրդարանին անդամոցը յայտնի եղաւ, որ նա մահէն քանի մի օր յառաջ Ընկերութեանս պատկանեալ գանձատոմսակները, (որ ընդհանուր ժողովոյդ ի տես ներկայացընելու համար՝ առած էր գրամատանէն), գրաւ դրած է Ռոստովի Գրամատունը, ստանալով անտի իւր համար 2,560 թուրք. բաց յայնմանէ իւր մօտ կար նոյնպէս Ընկերութեան պատկանեալ 2,598 թ. 5 կոպ, որով իւր վրայ եղած գրամոց գումարն կհասնի 4958 թ. 5 կոպ:

Արդ Խորհրդարանս ամեն հնարք ի գործ դրաւ որ այդ գումարը հանգուցելոյն զաւակաց կայից վրայ նշանակած խնամակալներէն ու ազգականներէն ըստանայ, բայց չկարողացաւ առանձին օգուտ մը քաղելու, վասն զի հանգուցեալը թողած չէ յանուն իւր ոչինչ սեպհականութիւն, այլ միայն առ այժմ ստացաւ պարտուց մուրհակաղիր Յովհաննէս Միսեբեանի ի գումար 2,500 թուրք. եւ ազգակիցները խոստացան լցուցանել Ընկերութեան պարտքը, եթէ յաջողի նոցա հանգուցելոյն խանգարուած գործերը կարգի դնելէն վերջը գումար ինչ յաւելցընել անտի:

Այս ժախտըրութեամբ չյուսահատուելով բոլորովին եւ իրանց բարի նպատակը աչքի առաջ ունենալով՝ Ընկերութեան Հոգաբարձուրը աւելի ջերմեռանդութեամբ աշխատեցան, որչափ հնար էր բարեորել Ընկերութեան գործելոյն այս կերպով:

ա. Եւ նկատի ունելով, որ Ընկերութեան վրայ ծանրացած է Ժառանգաւորաց դպրոցի եւ միաբանութեան անդեան ու անասական ծախուց մատակարարութիւնը, այս յայտնի ու ծանրակշիռ պատճառաւ Պ. Եսայիական Պոպոյեանցը յատուկ պատգա-

մաւոր դրկուեցաւ ի Ս. Էջմիածին առ Վեհափառ Կաթողիկոսն, աղաչել նորին Օծութեան, որ քարեհաճի ազատել Ընկերութիւնս այն ծանր հոգատարութենէն եւ անցեալ հոկտեմբերի մէջ յաջողեցաւ Խորհրդարանիս Թօթափել իւր վրայէն այն ծանր ու զժուարին պարտաւորութիւնը, ըստ որում հրամանաւ ազգայնամ Հայրապետին մերոյ կազմեցաւ վանական կառավարութիւնն ի վանահօրէ՝ եւ յերկուց Հոգաբարձուաց ընտրելոց մին ի Ժողովրդոց քաղաքիս եւ միւս ի Խորհրդարանէ Ընկերութեանս, որք եւ կհոգան այնուհետեւ, որպէս վանուց, նոյնպէս եւ Ժառանգաւորաց դպրոցի աշակերտաց անդեան եւ տնտեսական ամեն պէտքերը, համաձայն կանոնադրութեան Ընկերութեանս:

բ. Ժառանգաւորաց դպրոցի զարգացումն ու բարգաւաճութիւնը Ընկերութեանս բուն նպատակը լինելով՝ Խորհրդարանս Հոգաբարձուաց իւր յիշեալ նեղ դրութեանը չնայելով, աւելորդ չհամարեց գումար նուիրել Ճանապարհի ծախուց համար եւ հրաւիրեց Շամսախիէն քարեհամբաւ Սահակ վարդապետ Բաղտասարեանը յուսուցչութիւն Հայոց լեզուի եւ Աշխարհագրութեան ու Պատմութեան, որպէս նա եւ Աստալիանէն Ռոմանովսկի Գաբ. վարժապետը՝ վասն ուսուցչութեան Ռուսաց լեզուի, Թուրքանութեան, եւ նոցա ցուցուցած աշխատանաց ու արդեանց Դուր, մեծապատիւ Պարոններ, կրնար ինքնին ականատես վկայ լինել առաջիկայ տարեկան հարցարանութեանց օրերը, որ պիտի սկսուին Յունիսի 15-ին. իսկ հոգաբարձուր սեպուհ պարտք կհամարին իրենց կողմանէ խոստովանել այժմէն, որ նոքա ակնկալութենէ աւելի արդարացուցին իւրեանց վրայ եղած համարմունքը, իւրեանց յանձնուած ծանր եւ մեծակշիռ պարտաւորութիւններն ըստ ամենայնի քաբխոյճաբար կատարելով:

Պատշաճ կտեսնուի յիշատակել նոյնպէս, որ եւ Արժանապատիւ Վանահայրն Գրիգորիս վարդապետ՝ անդամք վանական կառավարութեան մեծապատիւ եւ Պ. Յովհաննէս Պապով եւ Պ. Եսայիական Պոպոյեանց նոյն կառավարութիւնը կազմուելէն յետոյ ամենայն ջանքով կաշխատին Ժառանգաւորաց դպրոցի տնտեսական մասն ըստ կարի բարեկարգութեան մէջ պահել, չնայելով վանական տրդեանց տակաւութեանը: Այս պատճառաւ կյուսացուի, որ այսուհետեւ եւս

ե. Վարձ տնտեսի, խոհարարի, լուսնա- րարի եւ ծառայից ց4 սեպտեմբերի	246 —
զ. Վարձ միայն դիշերապահի ի 1-էն սեպտեմբերի ցվերջ տարւոյն . . .	50 50
կ. Գին ալրոյ վասն թոշակաւոր աշա- կերտաց	50 —
ը. Սնունդ աշակերտաց եւ միաբանից ց4 հոկտեմբերի	871 21
ր. Ծախք Խորհրդարանի յընթաց տարւոյն.	95 48
ժ. Տոկոսիք տուեալ վասն պարտուց հանգուցեալ զանձապահի	90 15
ժա. Վնաս ի վաճառմանէ արդար իւզոյն.	775 18

Ընդ ամենն է 5817 80

Եւ իւրեք տարւոյն ի 1877-ին ընդամենն
1877-ին ընդամենն 44220
65 է. որ իւրեք տարւոյն.

ա. Տասնեւերկու տոմսակր ա եւ բ ներքին փոխառութեան, ի գումար . . .	2400 —
բ. Եօթն տոմսակր արքունի դրամատան	700 —
գ. Ստանալիք ի զանազան անձան	709 75
դ. Ի Հաշիւ վանուց տուեալ վասն սը- նըդեան յընթաց հոկտեմբեր եւ նո- յեմբեր ամսոց	488 —
ե. Գումար հաշուեալ ի վերայ հանգու- ցեալ զանձապահ Ալաճալեանի . . .	5048 18
զ. Առձեռն պատրաստի դրամ . . .	2174 72
Ընդ ամենն	44220 65

Ի քսանեւինն մայիսի հազար ութսուրիւր եօթա-
նասուն եօթներորդ ամի, մեր անդամք Մարգարա-
կան Ընկերութեան Հայոց Նոր Նախնիքեանի, ժողով-
եալ ի միասին հասու եղար մօից եւ ծախուց Ընկե-
րութեանս եւ ժառանգաւորաց Դպրոցի սրբոյ Խաչի
վանուց վասն 1876 ամի եւ զտար. Ա, որ մատնան-
ները ի գործ դրուած են ըստ կարգին. Բ, տասն
տոմսակր Ա ներքին փոխառութեան եւ երկու տոմ-
սակր առաջին ներքին փոխառութեան. Գ, եօթն
զանգական տոմսակր եւ յաւելեալ պատրաստի գու-
մարն 2174 թ. 72 կ. որ գտանին ամբողջ առ.
Գանձապահ, կարգաւորեցաւ 1) հաշուեալ ի վերայ
հանգուցեալ զանձապահի Ընկերութեանս Խաչերես
Ալաճալեանի գումարն 5048 թ. 18 կոպ. հանել ի

մօից գումարէն ի 1-էն Յունվարի տոյն 1877 ամի,
բայց անոր պահանջողութիւնը ի կայից հանգուցե-
լոյն շարունակել օրին աստիճան կարգաւ եւ որքան
ստացուի դրել յիրումն ժամանակի ի մուտս ի հա-
շուէմատենի Ընկերութեանս: 2) Գերպատիւ Գրիգոր
Եսփիսկոպոսին Աղափրեանց յայտնել զխորին շնոր-
հակալութիւն: 3) Տարեկան հաշուոյն յիշատակեալ
նուէրները 2140 թու. ընդունել եւ գրել ի մուտս
ի հաշուէմատենի Ընկերութեան ի 1-էն Յունվարի
1877 ամի, եւ տալ նուիրողաց իւրաքանչիւրին ա-
ռանձին տոմսակ վասն մշտնջենաւորապէս պահպա-
նելոյ Ընկերութեանս անդամոյ կոչումը: 4) Ընկերու-
թեանս անդամոց ընդհանուր ժողովոյն մէջ Պ. Թա-
ղէոս Քէօղէշահինեան յանուն որդւոյ իւրոյ Յովհան-
նէսի, Միրայէլ Մահտեսեան, Միրայէլ Աւագեան՝
յանուն հանգուցեալ եղբոր իւրոյ Յակոբայ, Սարգիսն
Նիկողայոսեան Քիստեանց, եւ Նիկողայոսն Քիստե-
անց յանուն հանգուցեալ հօր իւր Յակոբայ, որպէս
նաեւ Հեղինէ աիկինն Յակոբեան Չափրատեանց
նուիրեցին յօգուտ Ընկերութեանս իւրաքանչիւրն 120-
ական թու. ընդամենն 840 թու. արժ. սոցա նուէրքը
ընդունել, յայտնել նոցա իւրաքանչիւրին շնորհակալութիւն
ի զիմաց ժողովոյս, զգումարն գրել ի մուտս ի հաշուէ-
մատենի Ընկերութեան ի 1-էն Յունիսի տարւոյս եւ
տալ նոցա իւրաքանչիւրին առանձին տոմսակ վասն
մշտնջենաւորապէս պահպանելոյ Ընկերութեանս ան-
դամոյ կոչումը: 5) Այս կարգաւորութիւնն ընդհա-
նուր ժողովոյ անդամոց Ընկերութեանս՝ հանդերձ
հաշուով 1876 ամի տալ ի ուրիշ վասն ընդհանուր
տեղեկութեան:

(Ստորագրութիւնք անդամոց) .

Ընդ իսկականն համամատ է

Նախագահ Խորհրդարանի Եփիֆէն ՊՊՊՈՅԵԱՆՅ.

Բագուի Հայոց Մարգարական Ըն-
կերութեան 1876 Թուականում ունե-
ցած գործունէութիւնը եւ հաշիւը հը-
րատարակուած է, յորմէ հետագայն
Քաղերով հրատարակել արժան կհա-
մարիմք ի տեղեկութիւն Ազգայնոց մե-
րոց:

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒՄԸ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԲԱԴՌԱԹՅԱՆ

Մ Ո Ւ Տ Ք

Առ 4 յունվարի 1876 թ.		
մուտք ընկերապատ-	Ռ.	Կ.
կան զուտ զուժար .	11537	40
Խաղարկական տոմսակներ		
5% 45 հատ (104 50)	4702	50
	16059	90
1876 թ. ընթացքում յո-		
զուտ ընկերութեան ըս-		
աացված են.		
Ընկերապատկան զուժար-		
ներից այն է .	11537	40
40 կողմից եւ 43		
հատ 5% տոմսակնե-		
րից տոկոսի ստացաւ .	—	— 1837 43
407 տարեկան Անդամնե-		
րից Բազուի եւ ուրիշ		
քաղաքների մէջ .	537	—
45 Անփոփոխ Անդամներից-		
Բազու եւ ուրիշ քաղաք-		
ների մէջ զանված .	1500	— 1857 —
Ընկերապատկան շինու-		
թեան ներքնայարկից .	—	— 75 40
Ընծայաբերութիւն օրինա-		
ւոր կտակով հանգու-		
ցեալ մշակ Կարապետ		
Միրանցեանից .	4000	—
Միջնորդութեամբ բարե-		
րար անձների յօդուտ		
ընկերութեան պարոն		
Ներսէս Կրասիկիկեա-		
նից .	500	—
	1500	—
Աշակերտութիւնների ծնու-		
գործների յօդուտ ընկ.		
վիճակահանութեանից .	—	— 141 —
Բազուի փոխադարձ Կրեդի-		
տի դրամանոցում յօդուտ		
Ընկ. նշանակված զան-		
ձանակով ժողովուած .	—	— 35 —
Տպարանի վաճառված ան-		
գործադրելի տառերից .	—	— 88 23
Ընկերապատկան Թատրո-		
նական զգեստներից ըս-		
տացաւ Գերբէնայից 10		
ր , որից գուրս դառն		
փոստի ծախք 3 ր, մնաց		
յօդուտ ընկերութեան	—	— 7 —

Ընկերապատկան Տպարա-		
նից մտաւ տարեկան		
օդուտ .	—	— 217 47
Գումարն է .	21596	15
Ե Լ Ք		
1876 թուի ընթացքում յո-		
տաղայ ծախքերն եղան:		
Լրագիրների համար ու-		
ղարկվեցաւ .	—	— 20 —
Ընկերապ. շինութեան կար-		
կատանքի համար .	—	— 134 50
Որդեղիքներին, որոնք ու-		
սանուսն Բազուի եւ		
ուրիշ քաղաքների մէջ.		
Օրիորդակ ուսումնարանի		
վարժապետների վարձ	603	20
Ուսումնարանի պա ապանին	72	—
Ուսումնարանի համար վա-		
ռելափայտի .	59	56
Օրիորդական ուսուսն. ձե-		
ռագործի համար զանա-		
զան իրեղէններ .	59	94
	776	50
Ա յրի կնոջ գերդաս. համար		
սահմանված վարձն .	—	— 120 —
Քիլվարու ուսում. համար		
սահմանվածն ուղարկ.	—	— 230 —
Տպարանի համար զնվեցաւ		
հարկաւոր տառեր ուսու.	—	— 551 52
Ընկերապ. Խաղար. տոմսակ		
ապահովացնելու համար	46	20
Գործաւորական դիւանա-		
կան ծախսն .	85	4
	99	24
Գանձակում պ. Ներսէս Տէր		
Ներսէսեանի միջնորդու-		
թեամբ զանազան բարե-		
գործ. նպատակով ծախք		
է եղած ժողովի խորհրդի		
վճարանոցութեամբ .	—	— 500 —
Ընդ ամենը .	—	— 2620 —
Վերոյիշված գումարն հա-		
նելով մուտքից՝ մնաց առ		
1-ն յունվարի 1877 թ.		
զուտ զուժար .	44275	63
Խաղարկական տոմսակներ	4702	50
	18976	15
Գումարն է .	21596	15